

Valdas STEPONAITIS

UŽUBALIŲ SENOVĖS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI 1999 M.

Užubalių senovės gyvenvietė yra Alytaus r. Užubalių kaime, kairėje kelio Alytus–Krokialaukis pusėje. 1998 m., tiesiant telefono kabelį, rasta keliasdešimt grublėtu ir brūkšniuotu paviršiumi šukių, perdegusio molio gabalėlių.

1999 m. spėjamoje gyvenvietės vietoje ištirta 19 šurfų ir 1-asis plotas, iš viso 40 m². Gyvenvietės kultūrinis sluoksnis aptiktas keliuose šurfuose bei visame 1-ajame plote. Čia po armeniu atsidengė nesuardytas gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, kurio storis siekė 25–40 cm. Jame rasta 300 keramikos šukių, 2 akmeninių trintuvų dalys, kiek apskaldytas 34×32×14 cm dydžio trinamųjų girnų akmuo, 4 cm ilgio geležinio strypelio dalis. Vyrauja grublėtoji keramika, kuri sudaro 98 % visų rastų šukių; nemaža dalis jų gali priklausyti keliems stambiems briauninės formos puodams. Brūkšniuotosios keramikos rasta 18 šukių, viena iš jų ornamentuota – petelių briauna puošta gnaibytu ranteliu, o kaklelis – įžambiomis linijomis. Aptikta keletas šukių lygiu paviršiumi, viena jų visa puošta įkartėlėmis. Kultūrinio sluoksnio apatinėje dalyje rasta keliasdešimt kaulų fragmentų, molinio tiglio dalis, 3 susilydę liejimo formelių ar tiglių fragmentai.

Gyvenvietę pagal radinius galima būtų datuoti III–V a.

Valdas STEPONAITIS

Exploration of Užubaliai ancient settlement in 1999

The area of 40 m² was explored in Užubaliai ancient settlement (Alytus district). In the habitation zone of 25-40 cm, mostly rusticated potsherds, some brushed and plain surface potsherds, 2 quern stones, saddle quern and fragments of a clay crucible were found. The settlement can be dating from the 3-5th centuries.

Arūnas STRAZDAS

NAUJI PILIAKALNIAI

1998–1999 m. KPC žvalgant įvairias Lietuvos vietas, atrasti du nauji piliakalniai.

Paūdronių piliakalnis, vadinamas Pilies kalnu (Šalčininkų r.), yra 1,45 km į PR nuo Tabariškių bažnyčios, 0,25 km į V nuo Merkio kairiojo kranto (Merkiu eina valstybės siena), miške.

Piliakalnis krantinio tipo, įrengtas aukštumos kyšulyje. Iš R ir P jį juosia Merkio slėnis, iš Š – dauba, nusileidžianti į Merkio slėnį, iš PV siekia gretimą aukštumą. Piliakalnio šlaitai 3–4 m aukščio, pastatinti, tik PV šlaitas 2,5 m aukščio. Viršuje 50 m ilgio ŠR–PV kryptimi ir 32 m pločio prie pylimo ovalo formos aikštelė. Jos PV gale nuo gretimos aukštumos supiltas 20 m ilgio, 10 m pločio prie pagrindo ir 0,5 m aukščio nuo aikštelės pylimas. Jo išorinis 2,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į nežymią įdubą (seniau čia galėjo būti gynybinis griovys). Pylimo išoriniame šlaite, apie 1,5 m nuo viršaus, yra nedidelė iki 2 m pločio terasa. 32 m ilgio aikštelės dalis prie pylimo ŠR–PV kryptimi (išilgai) horizontali, o ŠV–PR kryptimi (skersai) išgaubta (pakraščių ir vidurio aukščių skirtumas yra apie 1,5 m). Likusi 18 m ilgio aikštelės dalis ŠR kryptimi nužemėja 0,8 m. Piliakalnis apaugęs pavieniais medžiais ir krūmais.

Š–SV aikštelės pakraštyje neseniai vaikų iškastos 2 duobės (bunkeriai), puslankiu sujungtos tranšėja (apkasais), iškasta jau piliakalnio šlaite. Duobės 3×2 m dydžio ir 1 m gylio. Tranšėja apie 20 m ilgio ir 0,3–0,4 m pločio dugne. Duobės sienelėse pastebimas kultūrinis sluoksnis. Rasta viena lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi šukė. Piliakalnio ŠR šlaite, nuo aikštelės pakraščio iki pat papėdės, buldozeriu išstumta 2,5 m pločio ir iki 0,9 m gylio tranšėja – slidinėjimo trasa.

Jadvygai Markevič (g. 1944 m.) motina pasakojusi, kad kalne skamba, kai akmenį meti, ir akmuo krenta labai ilgai. Be to, kalbėjusi, kad gal pilis kalne stovėjusi.

Sprendžiant pagal rastą brūkšniuotą puodo šukę, piliakalnį galima būtų datuoti I tūkst. I puse, nors jis galėjo būti naudojamas ir vėliau. Tik žvalgomieji kasinėjimai padėtų nustatyti tikslesnę piliakalnio chronologiją.

Varkališkių II piliakalnis (Kaišiadorių r.) yra 0,6 km į ŠR nuo Lapainios įtakos į Kauno marias, 0,4 km į ŠV nuo Varkališkių piliakalnio su priešpiliu ir tiek pat į R nuo Kauno marių kranto, miške. Piliakalnis įrengtas aukštame Nemuno kranto kyšulyje. Š ir P šlaitai leidžiasi į gilius griovus, V – į Nemuno slėnį. Šie šlaitai statūs, apie 40 m aukščio. ŠR piliakalnis siekiasi su gretima aukštuma. Viršuje 15×18 m dydžio ryškiau neišsiskirianti aikštelė išgaubtu

viduriu. Piliakalnio ŠR šlaite, 1,5 m žemiau aikštelės, 4 m pločio dugne yra griovys, už kurio kyla 1 m aukščio nuo griovio dugno 7 m ilgio pylimas. 2 m žemiau šio pylimo yra 3 m pločio terasa – antrojo pylimo liekanos. Terasa nusileidžia į griovą, skiriančią piliakalnį nuo gretimos aukštumos. Nuo griovos terasa yra 2,5 m aukštyje.

Arūnas STRAZDAS

New hill-forts

In 1998-1999 LCCH found two still unknown hill-forts. One of them, Paūdroniai Hill-fort, is situated on the left bank of the Merkys River in Šalčininkai district. The fortified hillsides are 3-4 metres high. The flat tophill is 50 m long and 32 m wide. From the landside the hilltop is fortified by a rampart which is 20 m long, 10 m wide and 0,5 m high.

Varkališkiai Hill-fort II is in Kaišiadorys district, near the fall of the Lapainia River to the Kaunas Lagoon. The hillsides of the hill-fort are up to 40 m high and quite steep. The flat hilltop is 15 x 18 m. On the hillside there is a ditch, behind it there is 7 m long rampart and a bit lower – the remains of one more hill-fort.

Ērika STRIŠKIENĒ

KRŪMINIŲ PILIAKALNIO SENOVĖS GYVENVIETĖS
TYRINĖJIMAI 1998 M.

Krūminių vietovė (Varėnos r., Matuizų sen.) archeologinėje literatūroje minima jau nuo XIX a. pabaigos: F. Pokrovskio „Vilniaus gubernijos archeologiniame žemėlapyje“ trumpai pažymėta, kad Versekos upės krante, apie varstą nuo Krūminių kaimo, yra piliakalnis, kuriame vietos valstiečiai aptinka įvairių radinių. LNM fonduose saugomi radiniai, patekę čia dar lenkų okupacijos metais.

Krūminių piliakalnis (AR 1394), kitaip dar vadinamas Norkūno pilimi, yra 1,5 km į P nuo Krūminių kaimo, dešiniajame Versekos krante, prie kelio Krūminiai–Valkininkai. Piliakalnio šlaitai statūs, 11–12 m aukščio. Viršuje – trikampė 40 m ilgio ir 30 m pločio aikštelė orientuota PR–ŠV kryptimi. PR jos krašte išlikę 2 m aukščio apardyto pylimo liekanos, ŠV šlaite, 5 m žemiau aikštelės – 30 m ilgio ir 4–6 m pločio griovys, už jo – 1,5 m aukščio